

EVDEN HIRSIZLIK SUÇUNA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN RUTİN AKTİVİTELER TEORİSİ PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ

THE INVESTIGATION OF FACTORS AFFECTING BURGLARY FROM THE VIEW OF ROUTINE ACTIVITIES THEORY

Murat DELİCE

Kilis / Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-4144-0400

Cite As Delice, M. (2021). "Evden Hırsızlık Suçuna Etki Eden Faktörlerin Rutin Aktiviteler Teorisi Perspektifinden İncelenmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:6, Issue:25, pp:896-909

ÖZET

Evden hırsızlık tüm toplumlarda yaygın olarak görülen bir suç türüdür. Bu suç türünün ülkemizde de yaygın olduğunu gösteren veriler mevcuttur. Doğrudan ve dolaylı zararlarıyla geniş kitleleri etkileyen bu suç türünün önlenmesi için bu suça etki eden faktörlerin açığa çıkarılması ve anlaşılması önemlidir. Bu çalışmada bir apartman dairesini hırsızlık suçunun hedefi haline getiren faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın kuramsal çerçevesi son yıllarda pek çok suç türünü açıklamadaki başarısıyla ön plana çıkan ve özellikle bir mağduriyet teorisi olarak bilinen Rutin Aktiviteler Teorisi ile çizilmiştir. Araştırmada; daha önceden evden hırsızlık suçunun mağduru olmuş 215 apartman dairesi ile bu suçun mağduru olmamış 222 apartman dairesi 12 farklı özellik açısından karşılaştırılmıştır. Araştırmanın verileri anket yöntemiyle toplanmıştır. Veriler SPSS programı üzerinde Ki Kare testiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları, bu iki farklı türdeki apartman dairelerinin kattaki daire sayısı, aylık gelir, ikamet tipi, güvenlik görevlisi, zil paneli durumu ve evde yaşayanların kimlikleri özellikleri açısından birlerinden istatistiki olarak anlamlı derece farklılıklarını göstermiştir. Yine araştırmanın bulguları apartmandaki kat sayısı, evde yaşayanların sayısı, evde yaşanan yıl sayısı, sahiplik türü, güvenlik kamerası ve daire giriş kapısı tipi özellikleri açısından bu iki farklı türdeki apartman dairelerinin anlamlı derecede ayrışmadıklarını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Evden Hırsızlık, Suç, Rutin Aktiviteler Teorisi, Güvenlik, Önlem.

ABSTRACT

Burglary being seen in all societies is one of the most frequent crime types. There is enough evidence to believe that burglary is also widespread in Turkey. Burglary's direct and indirect casualties affect many people comprehensively. In order to minimize these effects, factors facilitating burglary should be found out and understood. This current study investigated factors which make an apartment flat a victim of burglary. Routine Activity Theory, known as a victimization theory, which can successfully explain many crimes in the last decades, was used for the theoretical frame of this study. 215 burglarized apartment flats and 222 non-burglarized apartment flats were compared in terms of 12 different characteristics of the flats. The data were collected through questionnaires. The data were analyzed using Chi Squared test on SPSS. Findings showed that there are significant differences between these two types of flats in terms of the level of monthly income, number of flat in each floor, type of apartment blocks, security guards, type of bells, and type of residents. On the other hand, number of floors, number of residents, number of years lived in flats, type of households, security cameras, and type of doors were not found as significant variables.

Keywords: Burglary, Crime, Routine Activities Theory, Security, Caution.

1. GİRİŞ

Evden hırsızlık toplumlarda yaygın olarak görülen bir sosyal problemdir. Bu suç, mala karşı işlenmiş bir suçtur ve insanlar bu suç türünden diğer suçlara oranla daha sıklıkla mağdur olmaktadır. Mala karşı suçlardaki mağduriyet oranları şahsı karşı işlenen suçlardaki oranlarından yaklaşık iki kat daha fazladır (Frank, Brantingham ve Farrell, 2012). Ülkemizde de mala karşı işlenen suçlar ve bunlar içerisinde de evden hırsızlık suçu yaygındır. Türkiye'de 1994-2003 yılları arasında işlenmiş suçların %55'i mala karşı işlenmiş suçlardır ve bunların %81'ini hırsızlık suçları oluşturmaktadır (Yılmaz ve Günayergün, b.t.). 2006 yılında Türkiye'de işlenmiş suçların ise %56'sı mala karşı işlenmiş suçlardır ve bunların %45'ini evden hırsızlık suçları oluşturmaktadır (yaklaşık 150 bin vaka) ki bu rakamlar evden hırsızlık suçunun en yaygın görülen mala karşı işlenen suç olduğunu göstermiştir (Günel ve Şahinalp, 2009; EGM, 2009). TÜİK (2021) verilerine göre 2018 yılında hüküm giyerek ceza infaz kurumlarına alınan 266.889 kişinin ilk sırada hüküm giydiği suç türü %17 ile hırsızlık suçu olmuştur. 2013'de hırsızlık suçundan hüküm giyenlerin oranı %14 ile diğer suç kategorileri içerisinde ikinci sıradayken 5 yıl içinde en fazla işlenen suç haline gelmiştir.

İl bazında yapılan araştırmalar da evden hırsızlık suçunun yaygın olduğu tezini doğrulamaktadır. Adana'da yapılan bir araştırmaya göre bir polis merkezinin sorumluluk alanındaki işlenmiş toplam suçların %60'dan fazlası mala karşı işlenmiş suçlardır ki bunların yarısından fazlasını ve toplam suçların da %30'dan fazlasını evden hırsızlık suçları oluşturmaktadır (Gürbüz ve Karabulut, 2008). Çanakkale'de yapılan bir araştırmaya göre ise bir yıl içerisinde meydana gelen 314 hırsızlık olayının 94'ü evden hırsızlık (%30), 58'i araç hırsızlığı, 20'si otodan hırsızlık ve kalan 48'i ise diğer tür hırsızlıklardır (Aksak ve Çalışkan, 2010). Denizli'de mala karşı işlenmiş suçlar %46'lık oranla diğer suç türleri içerisinde en sık işlenen suçlar

olmuştur (Uğur, 2013). Elâzığ'da 2001 yılında, diğer hırsızlık türleri içerisinde en fazla iş yerinden (%34), sonra da evden hırsızlık suçu (%30) meydana gelmiştir (Karakaş, 2004). 2006 yılında ise yine Elâzığ ilinde işlenmiş suçların %59'u mala karşı işlenmiş suçlardır ve bunların yaklaşık %76'sı hırsızlık suçlarıdır (Sevim ve Soyaslan, 2009). Bunlar içinde ise en sık işlenen hırsızlık türü %24'lük oranla evden hırsızlık suçu olmuştur.

Bu veriler evden hırsızlık suçunun ülkemizde yaygın olarak işlendiğini göstermektedir. Hırsızlık suçu mağdurlarının önemli bir kısmının farklı nedenlerle bu suçları rapor etmedikleri de göz önüne alındığında aslında hırsızlık suçlarının rakamlara yansımaları çok daha fazla olduğu tahmin edilmektedir (Sevim ve Soyaslan, 2009).

Evden hırsızlık suçu; mağdurlarında, mağdur yakınlarında ve toplumda maddi, psikolojik ve sosyal olmak üzere geniş kapsamlı zararlara neden olmaktadır. Mağdurlar bu suça konu olan eşyaları nedeniyle maddi kayıplar yaşamaktadırlar. Ayrıca eve giren hırsızlar çoğu zaman evde bulan diğer eşyalara da ağır zararlar vermektedirler. Bir maddi kayıp da hem hırsızlık öncesi hem de hırsızlık sonrası hırsızlığa karşı alınan güvenlik teçhizatına harcanan paralar nedeniyle yaşanmaktadır. ABD'de yapılan bir araştırmaya göre hırsızlık suçunun yol açtığı ekonomik kayıplar diğer suç türlerinden çok daha yüksektir (Sevim ve Soyaslan, 2009). Bu maddi kayıpların yanında evden hırsızlık suçu, mağdurlarında, mağdurların yakınlarında, komşularda ve suçu işiten üçüncü şahıslarda suç korkusu meydana getirmekte ve bu nedenle psikolojik sorunlar da yaşanmaktadır. Araştırmalar evden hırsızlık mağdurlarının yoğun korku yaşadıklarını, dehşete kapıldıklarını, travma sonrası stres bozukluğu gösterdiklerini, kendilerini yardıma muhtaç hissettiklerini ve bu olumsuzlukların aylarca devam edebildiğini göstermektedir (Kunst, Rutten ve Knijf, 2013). Evden hırsızlık suçunun bir diğer olumsuz yönü de bu suçun çok düşük düzeylerdeki aydınlatma oranıdır. Şüpheli ve mağduru birbirinden bağımsız ve birbirini tanımayan insanlar olması, suçun tanığının çoğu zaman bulunmaması, bu suçun planlanarak işlenmesi nedeniyle failerin arkalarında iz ve delil bırakmamaları gibi sebeplerle evden hırsızlık suçlarını aydınlatmak zordur (Sevim ve Soyaslan, 2009). Evden hırsızlık suçunun aydınlatma oranı tüm dünyada düşüktür. Tüm dünyada, evden hırsızlık olayları nedeniyle tutuklanma ve hüküm giyme oranının %10 civarında olduğu belirtilmektedir (Felson, 1994). Avustralya'da ise evden hırsızlık olaylarını aydınlatma oranının %5 olduğu ifade edilmektedir (Weatherburn ve Grabosky 1997). Bu durum Türkiye'nin genelinde de aynıdır ve ülkemizde evden hırsızlık suçlarını aydınlatma oranı %20'ler civarındadır (Boyras ve Gülkıran, 2014; Sevim ve Soyaslan, 2009; Uğur, 2013). Bir diğer deyişle %80 oranındaki evden hırsızlık suçunun faileri tespit edilip yakalanamamaktadır. Dolayısıyla hem çalınan mallar geri alınamamakta hem de failer yakalanamadıkları için kendileri ve diğer potansiyel failer yeni hırsızlıklar için cesaretlenmektedir.

Evden hırsızlıklarının hem faileri hem de mağdurları üzerine yapılan bilimsel araştırmalar bu olayların belirli bir sistematik içerisinde işlendiğini göstermektedir. Failer uygun olarak değerlendirdikleri hedeflerini araştırarak seçmekte, suçu işlemek ve kaçış için planlar yapmakta ve işlediği bu suçu da kendisine göre bahanelerle nötrleştirmektedir (Fielding ve Jones, 2012; Günel ve Şahinalp, 2009; Hering ve Bair, 2014; Nee vd., 2015; Pare ve Felson, 2014; Rey, Mack ve Koschinsky, 2012; Tonkin, Santtila ve Bull, 2012; Weisel, 2002). Benzer olarak, hırsızlık mağdurları, mağdurların evleri, bu evlerin bulunduğu bölge, hırsızlık saatleri ve mevsimi de yine hırsızlığa uğramamışlardan benzer nitelikleri açısından ayrılmaktadır (Aksak ve Çalışkan, 2010; Boyraz ve Gülkıran, 2014; Karakaş, 2004; Topçuoğlu, 2013).

Evden hırsızlık olaylarının faileri veya mağdurlarıyla ilgili dinamikleri bir sistematik içerisinde açıklamak için pek çok suç teorisini kullanmak mümkündür. Son 20-30 yılda suçu açıklamak için kullanılan teorilerden öne çıkan ekolojik teorilerdir ki bunlar suçun, içinde gerçekleştiği fiziksel, demografik, ekonomik ve sosyal çevreden bağımsız olamayacağını ileri sürmektedir. Bunun önemli örneklerinden birisi Rutin Aktiviteler Teorisidir (Uğur, 2013). Bu araştırmada hırsızlık olaylarını daha iyi anlamak ve açıklamak için Rutin Aktiviteler Teorisi kullanılmıştır. Bu teori mala karşı suçları açıklamak için geliştirilmiştir, ancak daha sonra tüm suçları açıklamak için kullanılmaya başlanmıştır. Rutin Aktiviteler Teorisi mağdur odaklı bir teoridir ve nispeten yeni bir teori olmasına rağmen kriminoloji alanında pek çok suçu başarıyla açıklayabilen bir teori olarak dikkat çekmektedir. Bu teorinin, bu araştırmanın konusu olan evden hırsızlık suçunu da başarıyla açıklayabileceği aşağıda da örnekleri sunulan pek çok bilimsel araştırma ile desteklenmiştir.

Ülkemizde evden hırsızlık üzerine yapılan araştırmaların sayısı son yıllarda artış göstermiştir. Ancak bu suç türünü etkileyen çok sayıda etken olduğundan bu araştırmaların sayısı yine de yeterli değildir. Yaygın olarak işlenen evden hırsızlık suçunu anlamak, bu suçu etkileyen faktörleri bulmak ve bu suçu azaltmak için daha fazla sayıda bilimsel araştırmaya ihtiyaç vardır.

Literatürdeki bu boşluğu doldurmak adına bir katkı yapacağı düşünülen bu araştırmada evden hırsızlık olayının hedefi olan apartman dairelerinin özellikleri incelenmiştir. Pek çok araştırma evden hırsızlık olaylarının büyük şehirlerde ve özellikle apartman dairelerinde yaşandığını göstermektedir (Boyraz ve Gülkıran, 2014; Dellerve Deller, 2012; Günal ve Şahinalp, 2009; Topçuoğlu, 2013; Uğur, 2013; Yılmaz ve Günayergün, b.t.). Bu nedenle bu araştırmada Erzurum ilinde apartman dairelerinin yoğunlukla olduğu Palandöken İlçesinde bu araştırma gerçekleştirilmiştir. Eğer evden hırsızlığın failleri hedeflerini, yukarıda belirtilen pek çok bilimsel araştırmanın vurguladığı gibi gerekçeleriyle belirliyorlarsa evden hırsızlığın hedefi olmuş apartman daireleri ile hedefi olmamış apartman daireleri belli özellikleri açısından farklılık göstermelidirler. Bu özellikler tespit edilebilirse apartman dairelerini hırsızlığa karşı korumak için daha etkili önlemler alınabilecektir.

Bu amaçla bu araştırmada hırsızlığın hedefi olan apartman daireleri ile hiç hırsızlığa uğramamış apartman daireleri hırsızlık suçuna etkileri olabileceği öngörülen bazı özellikler açısından karşılaştırılmıştır. Bu özellikler apartmandaki kat sayısı, kattaki daire sayısı, evde yaşayanların sayısı, evde yaşanan yıl sayısı, aylık gelir, sahiplik türü, ikamet tipi, güvenlik görevlisi, güvenlik kamerası, zil paneli durumu, daire girişi kapısı tipi ve evde yaşayanların kimlikleri değişkenleridir. Bu alanda ilk defa bu şekilde bir araştırma yapıldığı için bu araştırma bu yönüyle de önemlidir.

2. RUTİN AKTİVİTELER TEORİSİ VE EVDEN HIRSIZLIK SUÇU

Rutin Aktiviteler Teorisi (RAT) ilk olarak Lawrence Cohen ve MarcusFelson tarafından 1979'da geliştirilmiştir. RAT, bazı özellikleriyle diğer suç teorilerinden ayrılır. Diğer pek çok suç teorisi suçların nedenine ve suçluların karakteristiğine odaklanmışken RAT bireylerin günlük rutin aktivitelerinin ve davranışlarının onların suçtan mağduriyetini nasıl etkilediğine ve potansiyel suçluları suça teşvik eden faktörlere odaklanmıştır (Arnold, Keane ve Baron, 2005). Bu nedenle RAT kriminoloji alanında daha çok bir suç mağduriyeti teorisi olarak anılmaktadır (Bernburg ve Thorlindsson, 2001).

RAT'a göre bir suçun ortaya çıkabilmesi için üç şartın aynı anda gerçekleşmesi gerekir. Bunlar; motive olmuş suçlu, uygun hedef ve koruyucuların yokluğudur (Gaetz, 2004). Bu üç şart suçların meydana geleceği bir platformu ayakta tutan saç ayakları gibidirler (Dolu, 2009). Bu üç şarttan her hangi biri olmazsa suçların oluşabileceği platform ayakta duramayacak ve suç da meydana gelemeyecektir.

Klasik suç teorilerinin bir parçası olarak RAT, özgür irade olgusunun varlığını kabul eder. Buna göre suçlular özgür iradelerini kullanarak ve bir fayda-zarar analizi yaparak suç işlemeye karar verirler. Suçlular, getirisi çok olan ancak az risk taşıyan hedefleri bilinçli olarak tercih ederler. Örneğin, hırsızlık suçluları maddi değeri yüksek olan ve taşınması kolay olan eşyaları çalmayı tercih ederler. Tercih edilen bu tür eşyaların bulunduğu yerlerdeki koruyucular potansiyel suçlular açısından riski artırır. Bu nedenle koruyucuların bulunduğu yerlerdeki eşyalar değerli de olsa hırsızlık suçunun konusu olmazlar. Koruyucular sadece kolluk güçlerini veya diğer koruma görevlilerini içermez. Koruyucular diğer insanlar, tanıdıklar, koruma işi yapan hayvanlar ve teknolojik aletler de olabilir. Örneğin evden hırsızlık için evdeki herhangi biri, evdeki köpek, alarm cihazı ve kameralar koruyucudurlar. Benzer olarak araba hırsızları için de araba alarmı, immobilizer, direksiyon kilidi koruyucu niteliğindedir.

RAT'a göre insanların günlük rutin aktiviteleri onların bir suçtan mağdur olmaları ile ilişkilidir. İnsan davranışları bir rutini ve alışkanlığı takip eder ve birbirinin tekrarıdır. İnsan davranışlarının bu sistematik yapısı bir sonraki davranışı tahmin etme olanağı verir. Suç davranışı bir insan davranışı olarak benzer niteliği sayesinde analiz edilebilir ve suç ilişkileri daha net ortaya konabilir (Daele ve Bernasco, 2012). İnsanlar bir bölgede yaşarlarken etrafi tanır ve bu tanımaya bağlı olarak işlerini kolaylaştıracak alışkanlıklar edinirler. İşe giderken en kestirme yolu bulup onu takip etmek veya eve giderken yol üzerindeki yerlerden alışveriş yapmak gibi. İnsanlar etrafi tanıdıkça işlerini kolaylaştıracak fırsatları da keşfederler. Suç işleme potansiyeli olanlar içinde böyledir. Onlar etrafi tanıdıkça potansiyel suç hedeflerini keşfederler. Ayrıca etrafi tanımak onlara kolay kaçma yollarını da keşfetme imkânı sağlar. Failin, ikameti bir odak nokta olmak üzere, işlediği suçlar bir örüntü oluşturur (Daele ve Bernasco, 2012).

Benzer bir ilişki suçun mağdurları için de geçerlidir. RAT'a göre suçun mağdurları ile suçun failleri günlük hayatın bir bölümünde ilişkili içindedirler (Cohen ve Felson, 1979). Mağdurların tercih ettikleri günlük rutin yaşantıları ve davranışları onları potansiyel suçlularla karşı karşıya getirebilmektedir (Arnold vd.,2005). Bu tercihler mağdurun iş hayatıyla ilgili olabileceği gibi eğlenceyle türleriyle de ilgili olabilir. Bu davranışlar eğitim, sağlık, beslenme gibi günlük ihtiyaçlarla da ilgili olabilir. Bir kişi yemek yemek için her gün şehir merkezine gidiyorsa, özellikle kalabalık ve içkili yerleri tercih ediyorsa bu kişinin diğer insanlara göre daha yüksek olasılıkla suça maruz kalacağı tahmin edilebilir. Ayrıca bu kişinin evi ve diğer sahip olduğu varlıklar

her akşam belirli bir süre koruyucusuz ve boş kaldığı için muhtemel hırsızların da hedefi olabilir. Benzer olarak, işe kendi aracıyla değil de toplu taşıma araçlarıyla gidenler de daha yüksek olasılıkla bir suçun mağduru olabilirler. Bu kişiler toplu taşıma için evden durağa kadar yürüyeceğinden, durakta belirli bir süre beklenip diğer insanlarla etkileşim yaşayacağından, toplu taşıma araçlarında belirli bir süre kalabalık içerisinde zaman geçireceğinden ve yine duraktan işe kadar yürüyeceğinden cepçilik, kapkaç, darp ve hakaret gibi suçlara maruz kalabilirler (Arnold vd., 2005).

RAT'a göre suçların mevsimlere ve günün saatlerine göre değişimi de açıklanabilmektedir (Hipp, Bauer, Curran, ve Bollen, 2004; Rotton ve Cohn, 2003). Teoriye göre insanların geneli yemek yemek, bir şeyler içmek, eğlenmek ve vakit geçirmek için ılık ve güzel havaları tercih ederler. Dışarıda bulunmak ve bunun süresinin uzaması ise bir suçun mağduru olma olasılığını artırır. Dışarıda bulunanların hem kendileri bir suçun mağduru olabilirler hem de boş ve korumasız bıraktıkları ev ve arabaları bir suçun konusu olabilir. Hava soğuk ve yağışlı olduğunda ise insanlar genellikle evlerinde oturmayı tercih ederler ve yukarıda sayılan nedenlerden dolayı böyle zamanlarda suç oranları azalır. Benzer olarak, günün bazı saatlerinde de insanların dışarıda zaman geçirme oranları daha fazladır ki bu da suçların günün saatlerine dağılımını etkilemektedir (Paternoster ve Bachman, 2001). İnsanların evlerinde ve işlerinde daha yoğun olarak buldukları gece, sabah ve öğleden sonra gibi vakitlerde suçlar daha az yoğunlukta işlenmektedir. İnsanların daha fazla oranda dışarıda oldukları akşamüzeri (17.00 – 23.00) vakitlerinde ise suçlar daha yoğun olarak işlenmektedir (Delice, 2013). Karı-koca beraber çalışan çiftlerin gündüz vakitlerinde evleri korumasız kaldığı için daha çok evden hırsızlığın hedefi olmaktadır (Hipp vd., 2004). Ayrıca, hırsızlıkların çoğu yağışsız ve iyi havalarda gerçekleşmektedir (Aksak ve Çalışkan, 2010)

Suçları önlemek adına RAT basit bir çözüm önermektedir: Suç işleme fırsatlarını minimuma indirmek (Paternoster ve Bachman, 2001). Bu kapsamda insanların günlük aktivitelerini belirlerken daha dikkatli olmaları ve suç fırsatlarına yol açacak aktivitelerden uzak durmaları tavsiye edilmektedir. İnsanların günlük aktivitelerindeki basit ve küçük değişikliklerin suçların meydana gelmesinde büyük değişikliklere neden olabileceği belirtilmektedir (Arnold vd., 2005).

Pek çok yerli ve yabancı bilimsel araştırma farklı türdeki suçları açıklamak için RAT'ı kullanmış ve bu teorinin bu suçları başarılı bir şekilde açıkladığını göstermişlerdir. Bu kısımda RAT'ın evden hırsızlık suçlarını açıklamadaki başarısıyla ilgili araştırma örnekleri sunulacaktır. Fattah (1999), ABD'de 1980'li ve 1990'lı yıllardaki yüksek suç oranlarını azaltmak adına RAT'ı modern ve etkili bir yaklaşım olarak sunmaktadır. RAT'ı etkili kılan yönleri ise muhtemel suç hedeflerini ortadan kaldırmak, hedeflerin cazibesini azaltmak ve suçluların motivasyonlarını kırmak şeklinde sıralanmaktadır. Fattah'a (1999) göre hiç bir suçlu hedefini rastgele seçmemektedir. Suçlular taşınabilir, değerli, korumasız hedefleri özellikle tercih etmektedir. Suçun mağduru olmamak için ise hem bireylerin kendileri ve hem de sahip oldukları eşyalar açısından bu özellikleri minimuma indirmeleri önerilmektedir. Örneğin evden hırsızlık suçunu işlemeye niyetli potansiyel suçlular iyi bildikleri mahallelerde, içinde değerli ve taşınması kolay malların bulunduğu, korumasız olan, yeterince aydınlatılmamış olan, evde kimsenin bulunmadığı veya az sayıda insanın bulunduğu, özellikle yaşlıların bulunduğu evleri tercih etmektedirler. Hâkim vd. (2001) de ABD'de hırsızların soyacakları evleri nasıl belirledikleri üzerine yaptıkları araştırmada hırsızların تنها yerlerdeki, çıkmaz sokaklardaki, köşe başlarındaki, ağaçlık alanlardaki evleri ve özellikle müstakil evleri tercih ettiklerini bulmuşlardır. Ayrıca evde alarm sistemi olmasının hırsızlık olasılığını %13 oranında, evde ışıkların açık bırakılması ve postaların düzenli alınması gibi evde birilerinin olduğu izlemi veren etkenlerin de hırsızlık olasılığını %50 oranında azalttığını bulmuşlardır.

Tseloni vd. (2004) de RAT'ı kullanarak İngiltere ve Hollanda'da evden hırsızlık suçlarını açıklamaya çalışmıştır. Bulgular RAT'ı destekler şekilde ayrı yaşayan eşlerin %90 oranında daha yüksek bir olasılıkla evden hırsızlıkların mağduru olduğunu göstermiştir. Çocuklu aileler %16 oranında daha az bir olasılıkla suçun mağduru olmaktadır. Kimsenin kalmadığı evlerin hırsızlığa maruz kalma olasılığı %40 daha fazla olarak bulunmuştur. Yine İngiltere'de ise evden hırsızlıkların %90'ı, sahipleri iş nedeniyle evde olmadıklarından gündüz saatlerinde olmuştur (Chapman, Smith ve Bond, 2012).

Topçuoğlu (2013) Türkiye genelinde mala ve şahsa karşı suçların dağılımını RAT açısından test ettiği araştırmasında evde yaşayanların sayısının her türden suç için önemli bir etken olarak tespit etmiştir. Buna göre evde oturanların sayısı arttıkça Türkiye genelinde bu evlerde oturanlar hırsızlık, soygun, gasp ve saldırı suçlarına daha az maruz kalmaktadırlar. Aksak ve Çalışkan (2010) hırsızların hedef belirlemede insanların günlük faaliyetleri ve hayat tarzlarını takip ettiklerini ve hırsızların ev sahipleri ile yüz yüze gelmemek için onlar evde değilken hırsızlık yapmayı tercih ettiklerini belirtmektedir. Bu nedenle evden hırsızlık için genelde insanların iş ya da okul nedenleriyle evlerinde olmadıkları hafta içi günlerinin tercih edildiği

söylenmektedir. Çanakkale’de yapılan araştırmanın bulguları evden hırsızlıkların en çok Pazartesi, Cumartesi ve Çarşamba günleri olduğunu en az ise Salı Perşembe ve Pazar günü olduğunu göstermiştir. Ayrıca, 06.00 – 1800 saatleri ile 00.00 – 06.00 saatleri arasında olan hırsızlıkların oranı yaklaşık aynıdır (%40). Adana’da yapılan başka bir çalışma ise bu bulguları desteklemiş ve hırsızlıkların bir birine yakın yerlerde işlendiğini, hırsızlık saati olarak ise insanların evde olmadıkları gündüz vakitlerinin tercih edildiğini göstermiştir (Gürbüz ve Karabulut, 2008). Elazığ’da yapılan bir çalışmada da evden hırsızlık olaylarının en sık Ocak, Şubat ve yaz aylarında meydana geldiği, bunun nedeninin ise bu aylarda insanların tatilde olmaları sebebiyle evlerinin uzun süre boş kalması olduğu tespit edilmiştir (Karakaş, 2004). Gün olarak ise evden hırsızlıkların en sık hafta içi, çocuklar ve çalışan aile fertlerinin evde olmadığı gündüz saatlerinin tercih edildiği bulunmuştur. RAT’la uyumlu bir şekilde; Türk takımlarının Avrupa ligi maçlarının olduğu ve insanların bu maçlar nedeniyle misafirlikte veya çarşıda olduğu Çarşamba akşamlarında da evden hırsızlık olaylarının fazla olduğu bulunmuştur. Karakaş’la (2004) uyumlu olarak Malatya’da yapılan bir çalışmada da evden hırsızlıkların sırasıyla en çok Nisan, Temmuz ve Mart aylarında meydana geldiği bulunmuştur (Boyras ve Gülkiran, 2014).

Arnold vd. (2005) ise boş zamanları değerlendirmek için tercih edilen aktivitelerin suç oranlarını nasıl etkilediğini RAT’ı kullanarak Kanada’da incelemiştir. Bulgular şiddet suçlarının %44’ünün, hırsızlığın %29’unun, araba hırsızlığının %22’sinin ve evden hırsızlığın %19’unun boş zaman geçirmek için tercih edilen aktivitelerle ilgili olduğunu göstermiştir. Ayrıca bulgular bir ay içerisinde dışarıda geçirilen günlerin sayısını 3 gün azaltınca evden hırsızlığın %5 azalacağını göstermiştir.

Yine RAT’ı destekler nitelikte; yeterli koruyucuların bulunmadığı durumlarda evden hırsızlıkların arttığını gösterir araştırma bulguları bulunmaktadır. Bir bölgede uygun hedefler bulunmuşsa, insanların rutin aktiviteleri hırsızlığa elverişli bir ortam sunuyorsa ve yeterli kontrol yoksa o bölge hırsızlık için daha çok tercih edilir (Rey vd., 2012). Nüfusa göre polis oranının az olduğu şehirlerdeki suç sayıları da ters orantılı olarak artmaktadır (Baumer, Wolff ve Arnio, 2012; Boivin, 2013). Evden hırsızlığı önlemek için köpek, alarm sistemleri, çelik kapı, ışıkları açık tutmak, pencere parmaklığı vb. gibi koruyucu önlemlerin etkili olacağı vurgulanmaktadır (Wright, 1994).

Hâkim vd.’in (2001) tersine Fielding ve Jones (2012) hırsızların müstakil evleri değil mahalle içerisinde veya site içerisindeki evleri tercih ettiklerini belirtmiştir. Ayrıca bu araştırmacılar hırsızlıkların art arda bir silsile takip eder şekilde aynı mahallede yakın hedeflerde meydana geldiğini, bunun nedeninin de hem elverişli hedefleri belirlemek hem de kaçma şansını artırmak olduğunu ifade etmişlerdir. Hırsızlar daha önceden hırsızlık yaptıkları, tanıdıkları, kaçma yollarını bildikleri ve kazançlı hedeflerin bulunduğu bölgelerde hırsızlık yapmayı tercih etmektedirler (Rey vd., 2012; Tonkin vd., 2012).

Boivin (2013) nüfus yoğunluğu ile suç oranları arasındaki ilişkiyi incelemiştir ve araştırmanın bulguları suç oranları ile nüfus yoğunluğu arasında pozitif ve güçlü bir ilişki olduğu hipotezini evden hırsızlık suçları da dâhil tüm suç türleri için tam olarak desteklememiştir. Bu bulgu RAT’ı destekler niteliktedir. Teoriye göre motive olmuş suçlu uygun hedefleri bulur ve bunlar için yeterli koruma yoksa suç işler. Daha kalabalık nüfus içerisinde daha çok motive olmuş suçlu ve daha çok uygun hedef olacağından, suç sayısının da fazla olması doğaldır. Benzer olarak Deller ve Deller (2012) de suçun genelde yerleşim yerinin yoğunluğuyla, yani şehirler ve şehir merkezleri ile özdeşleştirildiğini, kırsalda ve yerleşim yoğunluğunun az olduğu yerlerde suçun daha az olduğunu ve burada insanların suça daha az suça maruz kaldığını ifade etmektedir. Uğur’a (2013) göre ise şehirler kendi özellikleri ve farklı dinamikleriyle pek çok suç türü için uygun hedefler sunmaktadır. Özellikle mala karşı suçlarda değerli ve taşınması kolay malların şehirlerde bulunması, bunların yoğun olarak alışverişinin yapılması, şehirlerin kalabalık olması nedeniyle bu değerli mallar için yeterince denetleyicilerin ve koruyucuların bulunmaması ve suçlulara kaçıp izlerini kaybettirme ve saklanma imkânı sunması gibi nedenlerle şehirler mala karşı işlenen suçlar için uygundur. Araştırmacının Denizli ilinde elde ettiği bulgulara göre nüfusun yoğun olduğu ve insanların birbirini daha az tanıdığı mahallelerde evden hırsızlık suçları artmış, tersine nüfus yoğunluğunun az ve şehrin birbirini tanıyan yerlilerinin oturduğu mahallelerde evden hırsızlık ve diğer mala karşı suç türleri daha az işlenmiştir (Uğur, 2013). Malatya’da yapılan başka bir araştırmanın bulguları da bu tespitlerle uyumludur (Boyras ve Gülkiran, 2014).

Günel ve Şahinalp (2009) de hırsızlık suçu açısından, uygun hedeflerin olduğu zenginlerin oturduğu alanlar, uygun hedeflerin az olduğu fakirlerin ikamet ettiği alanlar ve orta düzeyde hedeflerin olduğu orta gelirli alanlar oturduğu alanlar şeklinde şehirlerin üçe ayrılabilirliğini ifade etmektedirler. Araştırmacılara göre apartmanların yoğun olduğu bölgelerdeki kalabalık nüfus hem hedefleri cazip hale getirdiğinden hem de hırsızların kalabalıkta fark edilmelerini zorlaştırdığından buralarda daha sıklıkla hırsızlıklar meydana gelmektedir. Ayrıca, apartman kültüründe sosyal bağların zayıf olması ve insanların birbirlerini tanımaması

da hırsızların işini kolaylaştıran etkenlerdendir. Türkiye’de yapılmış başka bir araştırmada ise şehirlerin sanayileşme düzeyleri arttıkça buraların hırsızlık suçları için daha uygun hedefler haline geldiği ve şehir merkezlerinde yoğunluk arttıkça buraların da hırsızlık için daha elverişli hale geldiği bulunmuştur (Topçuoğlu, 2013). Karakaş (2004) da Elazığ ilinde yaptığı araştırmada, hırsızlık suçlarının kenar mahallelere göre şehir merkezinde daha fazla meydana geldiğini bulmuş ve bunun nedenini de şehir merkezindeki nüfus, iş ve ticaret merkezi yoğunluğu ve burada yaşayanların ekonomik durumların daha iyi olmasını olarak açıklamıştır.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada, hırsızlığa uğramış apartman daireleri ile uğramamış apartman daireleri farklı değişkenler açısından karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmayla evden hırsızlığa etki eden faktörlerin açığa çıkarılması hedeflenmiştir. Bu hedefe uygun olarak iki farklı özellikteki toplam 437 apartman dairesinden veriler toplanmış ve hırsızlığa uğramış apartman daireleri ve uğramamış olanlar 12 farklı değişken açısından karşılaştırılmıştır.

Araştırmada kullanılan veriler, Kaçanoğlu (2015) tarafından yüksek lisans tezi için toplanan verilerin daha önce kullanılmamış bir kısmıdır. Veriler Erzurum ilinde, 215’i hırsızlığa uğramış apartman dairesinden ve 222’si de hırsızlığa uğramamış apartman dairesinden toplanmıştır. Bu apartmanların tamamı Palandöken merkez ilçesinde yer almaktadır. İlde iki tane daha merkez ilçe bulunmasına rağmen Palandöken ilçesi ikametlerin daha yoğun olarak yer aldığı bir alan olduğundan özellikle seçilmiştir.

Veriler 2013-2014 yıllarında evden hırsızlığın hedefi olmuş apartman dairelerini kapsamaktadır. Bu dairelerin sahiplerine ulaşılmış ve gönüllü olmaları şartıyla apartman dairelerinin hırsızlık suçuna etki edebilecek özellikleriyle ilgili bilgiler toplanmıştır. Hırsızlığa uğramamış apartman daireleri ise hırsızlığa uğramış olanlarla yerleşim bölgesi, görünüm, kat sayısı, site durumu gibi özellikler açısından benzerlik gösteren apartman dairelerinden seçilmiş ve aynı şekilde bunların da sahiplerine ulaşıp gönüllü olmaları şartıyla apartman daireleri hakkında hırsızlığa uğramış apartman daireleriyle aynı özellikteki bilgiler toplanmıştır.

Veriler anket yöntemiyle 18 yaş üzerinde olan apartman sakinlerinden toplanmıştır. Her dairede sadece bir kişiden veri toplanmıştır. Anketlerde katılımcılara ait yaş, eğitim, aylık gelir, medeni durum, cinsiyet, çocuk sayısı, meslek, eğitim durumu gibi demografik veriler toplanmıştır. Bunlara ilave olarak hırsızlığa uğramış ve uğramamış daireleri hırsızlık mağduriyeti açısından karşılaştırmak amacıyla dairelerde kaç kişi yaşadığı, kaç yıldır aynı apartmanda oturulduğu, dairelerde kimlerle beraber yaşandığı, apartmandaki kat sayısı, dairenin kaçınıcı katta bulunduğu, bir katta kaç daire bulunduğu, apartmanlarda güvenlik önlemlerinin alınıp alınmadığı değişkenleriyle ilgili veriler de toplanmıştır.

Elde edilen veriler SPSS programı üzerinde analiz edilmiştir. Betimsel istatistikler kullanılarak katılımcıların demografikleri evden hırsızlık suçuna etki eden değişkenlere ait veriler hırsızlığa uğramış ve uğramamış apartman daireleri için tablolar aracılığı ile ayrı ayrı gösterilmiştir. İki farklı türdeki apartman dairelerinin hırsızlık suçuna etki eden değişkenler açıdan karşılaştırması ise *Ki Kare* testi kullanılarak yapılmıştır.

4. BULGULAR

Tablo 1’de araştırmaya katılan 437 katılımcının demografiklerine ait frekanslar ve yüzdeler hırsızlığa uğramış ve uğramamış apartman daireleri için ayrı ayrı sunulmuştur. Tabloda sunulan dağılımlara bakıldığında bu iki gruptaki katılımcıların demografik özellikler açısından benzer olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişken	N		%	
	Hırsızlık (+)	Hırsızlık (-)	Hırsızlık (+)	Hırsızlık (-)
Cinsiyet				
Erkek	82	96	38,1	43,6
Kadın	133	124	61,9	56,4
Yaş (M = 41,3 ve 42,8; SD = 14,1 ve 13,4)				
18-30	49	47	22,8	21,4
31-40	61	55	28,4	25,0
41-50	52	57	24,2	25,9
51-60	32	39	14,9	17,7
61 +	21	22	9,8	10,0
Medeni Hal				
Bekâr	29	30	13,6	13,8
Evli	176	182	82,6	83,9
Ayrı/Boşanmış/Dul	8	5	3,7	2,3

Eğitim Seviyesi				
Bir Okul Bitirmemiş	8	8	3,8	3,6
İlkokul	74	77	35,1	35,0
Ortaokul	14	26	6,6	11,8
Lise	57	52	27,0	23,6
Üniversite	53	48	25,1	21,8
Y.Lisans/Doktora	5	9	2,4	4,1
Meslek				
Ev Hanımı	104	84	50,2	38,9
İşçi	6	12	2,9	5,6
Memur	37	35	17,9	16,2
Esnaf	11	6	5,3	2,8
Serbest Meslek	17	27	8,2	12,5
Öğrenci	13	21	6,3	9,7
Emekli	19	31	9,2	14,4
Aylık Gelir Seviyesi (M = 1455 ve 1870)				
1000TL ve altı	36	47	22,5	25,5
1001-2000TL	69	83	43,1	45,1
2001-3000TL	46	41	28,8	22,3
3001TL ve Üzeri	9	13	5,6	7,1

N = 215 ve 222

Hırsızlığa uğramış apartman dairelerinde de ve uğramamış apartman dairelerinde de ikamet eden katılımcıların yarısından fazlası kadındır (sırasıyla; %61,9 ve %56,4). Her iki gruptaki katılımcıların yaş ortalamaları da birbirine yakındır (sırasıyla; %41,3 ve %42,8). Ayrıca yaş gruplarına ait dağılımlar açısından da her iki grubun birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Medeni hal değişkeni açısından da iki gruba ait dağılımların benzer olduğu ve katılımcıların çok büyük oranda (%80'den fazla) evli olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi değişkeni açısından da iki grup benzerdir. İki gruptan da katılımcılar ağırlıklı olarak ilkokul, lise ve üniversite eğitim seviyesi düzeyindedirler. Meslek türleri açısından da benzer olan iki gruptaki katılımcılar ağırlıklı olarak ev hanımı, memur, emekli ve serbest meslek sahibidirler. Son olarak, tabloda aylık gelir değişkeni açısından iki gruptan katılımcıların dağılımlarına baktığımızda yine iki grubun birbirine benzediğini ve iki gruptan da katılımcıların yaklaşık yarısının 1000 ila 2000 TL arasında bir aylık gelire sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2'de ise hırsızlığa uğramış ve uğramamış apartman dairelerinin hırsızlık suçu açısından özellikleri ayrı ayrı gösterilmiştir. Burada sunulan özellikler açısından da iki farklı gruptaki apartmanların dağılımlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bununla beraber iki farklı gruptaki apartmanların bazı özellikler açısından küçük farklılıklar olduğu dikkate çarpmaktadır. Bu farklılıkların istatistikî olarak anlamlı olup olmadığı Tablo 3'te gösterilen analizlerle gösterilmiştir.

Tablada iki gruptan da katılımcıların büyük oranda (yaklaşık %68) kendi evlerinde oturduğu görülmektedir. Yine her iki gruptaki apartmanlarda da %50'ye yakın oranda 4-5 kişi yaşadığı görülmektedir. Evde yaşanan yıl sayısı açısından apartmanlara bakıldığında her iki gruptaki apartmanların yarısında 1-5 yıl yaşandığı, bir çeyrek oranındaki apartmanlarda ise 6-10 yıldır yaşandığı görülmektedir. Evde kimlerle yaşandığına bakıldığında ise her iki gruptaki apartmanlarda da büyük çoğunlukla (%60'dan fazla) anne-baba, çocuklar ve büyükanne-büyükbaba gibi aile büyükleri ile birlikte yaşandığını anlaşılmaktadır. Her iki türdeki apartmanların da çok büyük oranda müstakil apartmanlar olduğu, site içindeki apartmanların ise azınlıkta olduğu görülmektedir. Apartmanlardaki kat sayısına bakıldığında her iki grupta da apartmanların yaklaşık yarısının 5 katlı, en az bir çeyrek kadar orandaki apartmanların ise 6 katlı olduğu görülmektedir. 3 ila 4 katlı apartman dairelerini ise sayısını oldukça düşük olduğu görülmektedir (%5'den daha az).

Her bir katta bulunan daire sayılarına bakıldığında ise her iki gruptan apartmanlarda da çok büyük oranda (%75'den fazla) her bir katta 2 daire bulunduğu anlaşılmaktadır. Her iki gruptan apartmanların tamamına yakınında güvenlik görevlisi bulunmamaktadır. Ancak hırsızlığa uğramamış apartman dairelerinde az da olsa güvenlik görevlisi bulunmaktadır. Benzer olarak her iki gruptan apartman dairelerinin tamamına yakınında güvenlik kamerası bulunmamaktadır. Ancak hırsızlığa uğramamış olanlarda güvenlik kamerası oranı biraz daha yüksektir. Her iki gruptaki apartmanların yarasından fazlasının girişinde zille beraber sesli iletişim sistemleri bulunmaktadır. Hırsızlığa uğramış apartmana dairelerinin hiç birinin girişinde görüntülü iletişim sistemleri bulunmazken hırsızlığa uğramamış %11 civarındaki apartman dairelerinin girişinde görüntülü iletişim sistemleri bulunmaktadır. Son olarak tabloda sunulan apartman dairelerin giriş kapıları ilişkin özelliklere bakıldığında her iki gruptaki apartman dairelerinin dağılımlarının benzer olduğu ve bunların yaklaşık %80'in de çelik kapılar bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2: Apartman Dairelerinin Özellikleri

Değişken	N		%	
	Hırsızlık (+)	Hırsızlık (-)	Hırsızlık (+)	Hırsızlık (-)
İkamet Türü				
Kira	59	65	30,9	29,5
Kendi evi	129	151	67,5	68,6
Akraba evi	3	4	1,6	1,9
Evde Yaşayanların Sayısı (M = 3,8 ve 4,2 SD = 2,0 ve 1,6)				
1	4	3	2,1	1,4
2	27	31	14,1	14,8
3	30	30	15,7	14,4
4	43	58	22,5	27,8
5	49	42	25,7	20,1
6	27	30	14,1	14,4
7+	11	15	5,7	7,2
Evde Yaşanan Yıl Sayısı (M = 7,4 ve 8,0 SD = 6,5 ve 6,6)				
1-5	81	105	42,9	48,6
6-10	50	51	26,5	23,6
11-15	31	19	16,4	8,8
16-20	18	36	9,5	16,7
21 +	9	5	4,8	2,3
Evde Yaşayanlar				
Eş	4	5	2,1	2,3
Eş ve Çocuklar	23	32	12,0	14,6
Aile Büyükleri	124	151	64,9	68,9
Akrabalar	34	22	17,8	10,0
Diğer	6	9	3,1	4,2
İkamet Tipi				
Apartman Dairesi	137	144	78,6	69,2
Sitede Apartman Dairesi	46	64	21,4	30,8
Apartmandaki Kat Sayısı (M = 7,4 ve 8,0 SD = 6,5 ve 6,6)				
3-4	2	8	1	4,9
5	110	103	51,2	50,7
6	85	55	39,5	27,1
7	7	18	3,3	8,9
8 +	11	17	5,1	8,4
Kattaki Daire Sayısı (M = 7,4 ve 8,0 SD = 6,5 ve 6,6)				
1	9	2	4,2	1,0
2	189	154	87,0	75,5
3	0	12	0	5,9
4	19	29	8,8	14,2
5 +	0	7	0	3,5
Güvenlik Görevlisi				
Var	2	11	0,9	5,3
Yok	213	197	99,1	94,7
Güvenlik Kamerası				
Var	10	15	4,7	7,2
Yok	205	192	95,3	92,3
Zil Paneli Durumu				
Görüntülü İletişim	0	23	0	11,0
Sesli İletişim	131	122	61,2	58,4
Sadece Zil	83	64	38,8	30,6
Daire Giriş Kapısı Tipi				
Çelik	172	166	80,0	79,4
Ahşap	15	14	7,0	6,7
Eski Tip Demir Kapı	28	29	13,0	13,9

N = 215 ve 222

Tablo 3: Apartman Daireleri Özelliklerinin Hırsızlık Suçu Açısından Karşılaştırılması

Değişken	N		%		Chi ²
	Hırsızlık (+)	Hırsızlık (-)	Hırsızlık (+)	Hırsızlık (-)	
Apartmandaki Kat Sayısı (Medyan = 5)					
Medyan (-)	112	113	52,1	55,7	1,0
Medyan (+)	103	90	47,9	44,3	
Kattaki Daire Sayısı (Medyan = 2)					
Medyan (-)	196	156	91,2	76,5	55,2**
Medyan (+)	19	48	8,8	23,5	

Evde Yaşayanların Sayısı (Medyan = 4)					
Medyan (-)	104	122	54,5	58,4	
Medyan (+)	87	87	45,5	41,6	1,3
Evde Yaşanan Yıl Sayısı (Medyan = 6)					
Medyan (-)	91	116	48,1	53,7	
Medyan (+)	98	100	51,9	46,3	2,7
Aylık Gelir (Medyan = 1800)					
Medyan (-)	75	104	46,9	56,5	
Medyan (+)	85	80	53,1	43,5	13,8**
İkamet Türü					
Kira	59	65	30,9	29,5	
Kendi evi	129	151	67,5	68,6	0,2
Akraba evi	3	4	1,6	1,9	
İkamet Tipi					
Apartman Dairesi	137	144	78,6	69,2	
Sitede Apartman Dairesi	46	64	21,4	30,8	10,9**
Güvenlik Görevlisi					
Var	2	11	0,9	5,3	
Yok	213	197	99,1	94,7	44,9**
Güvenlik Kamerası					
Var	10	15	4,7	7,2	
Yok	205	192	95,3	92,3	3,0
Zil Paneli Durumu					
Görüntülü İletişim	0	23	0	11,0	
Sesli İletişim	131	122	61,2	58,4	49,6**
Sadece Zil	83	64	38,8	30,6	
Daire Giriş Kapısı Tipi					
Çelik	172	166	80,0	79,4	
Ahşap	15	14	7,0	6,7	0,2
Eski Tip Demir Kapı	28	29	13,0	13,9	
Evde Yaşayanlar					
Eş	4	5	2,1	2,3	
Eş ve Çocuklar	23	32	12,0	14,6	
Aile Büyükleri	124	151	64,9	68,9	9,9*
Akrabalar	34	22	17,8	10,0	
Diğer	6	9	3,1	4,2	

N = 215 ve 222

*. Gruplara ait yüzde oranları arasındaki fark 0,05 düzeyinde anlamlı.

** . Gruplara ait yüzde oranları arasındaki fark 0,01 düzeyinde anlamlı.

Tablo 3'te sunulan bulgulara göre apartmanların katsayılarının 5'ten az veya çok olmasının hırsızlık suçuna maruz kalma açısından bir etkisi olmadığı anlaşılmaktadır. Bir diğer deyişle, kat sayıları az olan apartmanlar da çok olan apartmanlar da benzer düzeyde hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır. Apartmanlarda bir katta bulunan daire sayısı ise hırsızlık suçuna maruz kalma açısından bir etken olarak görünmektedir. Bulgulara göre bir katında iki ve daha az daire bulunan apartmanlar bir katında ikiden çok daire bulunan apartmanlardan daha yüksek oranda ve istatistikî olarak anlamlı düzeyde hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır ($Chi^2 = 55,2, p < 0,01$). Evde yaşayanların sayısı değişkenine bakıldığında ise bu değişkenin apartman dairelerinin hırsızlık suçuna maruz kalmaları açısından bir etken olmadığı anlaşılmaktadır. Dairelerinde dört ve daha az kişi yaşayan apartmanlarla dörtten daha fazla kişi yaşayan apartmanların hırsızlık suçunun hedefi olmaları açısından aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Benzer olarak bir dairede yaşanan yıl sayısının da hırsızlık suçuna maruz kalmayı etkilemediğini ve altı ve daha az yıldır içinde yaşanan apartman daireleriyle altı yıldan daha fazla süredir yaşanan dairelerinin hırsızlık suçunun hedefi olmaları açısından aralarında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Aylık gelir değişkeni ise apartman dairelerinin hırsızlık suçuna maruz kalmaları açısından bir etken olarak görünmektedir. Sakinlerinin aylık geliri 1800TL'nin üzerinde olan apartman dairelerinin bu miktardan daha az aylık gelirli apartman dairelerinden daha fazla oranda ve istatistikî olarak anlamlı düzeyde hırsızlık suçunun hedefi olduğu tespit edilmiştir ($Chi^2 = 13,8, p < 0,01$).

İkamet türü değişkeni açısından; bir diğer deyişle ikamet edilen apartman dairesinin kira olma, akraba evi olma ve ev sahibi olma durumları açısından değerlendirildiğinde hırsızlığa uğramış ve uğramamış olan dairelerin dağılımlarının benzer olduğu ve bu dağılımlar arasındaki oransal farklılıkların istatistikî olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgudan ikamet edilen apartman dairesinin kira, akraba evi olma ve ev sahibi olma durumlarının bu dairenin hırsızlık suçunun hedefi olmasını etkilemediği anlaşılmaktadır. Tek bir apartman bloğunda bulunan daireler ile bir site içerisinde yer alan dairelerin hırsızlık suçuna maruz kalmaları açısından yapılan karşılaştırmada bu değişkenin istatistikî olarak anlamlı düzeyde etkili olduğu

görülmektedir ($Chi^2 = 10,9, p < 0,01$). Site içerisindeki dairelerin tek bir apartman bloğundaki dairelere göre daha az oranda hırsızlık suçunun hedefi olduğu anlaşılmaktadır. Güvenlik görevlisi değişkeninin de evden hırsızlık suçları açısından etkili olduğu ve güvenlik görevlisi olan apartmanlarda istatistikî olarak anlamlı düzeyde daha az hırsızlık suçu meydana geldiği tespit edilmiştir ($Chi^2 = 44,9, p < 0,01$). Ancak güvenlik kamerası değişkeninin apartmanların hırsızlık suçunun hedefi olmaları açısından anlamlı etkisinin olmadığı, güvenlik kamerası bulunan ve bulunmayan apartman dairelerinin benzer düzeyde hırsızlık suçunun hedefi olduğu tespit edilmiştir. Zil paneli değişkeni açısından bakıldığında da bu değişkenin apartman dairelerinin hırsızlık suçuna maruz kalmasını etkilediği görülmektedir. Bulgulara göre hırsızlığa uğramış apartman dairelerinin zil paneli türleri kullanım oranları hırsızlığa uğramamış apartman dairelerinin zil paneli türleri kullanım oranlarından anlamlı düzeyde farklıdır ($Chi^2 = 49,6, p < 0,01$). Hırsızlığa uğramamış apartman dairelerinin daha fazla oranda görüntülü zil paneli kullandığı ve daha az oranda görüntülü ve sesli zil panellerini kullandıkları görülmektedir. Apartmanların giriş kapıları değişkeni açısından bakıldığında ise bu değişkenin apartmanların hırsızlık suçuna maruz kalmaları açısından bir etken olmadığı anlaşılmaktadır. Bir diğer deyişle, hırsızlığa uğramış apartman daireleri ile hırsızlığa uğramamış apartman dairelerinin benzer oranlarda çelik, ahşap ve eski tipte demir kapı türlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Son olarak, apartman dairelerinde kimlerle yaşandığı değişkeni açısından yapılan karşılaştırmada bu değişken açısından hırsızlığa uğramış ve uğramamış apartman dairelerinin birbirinden istatistikî olarak anlamlı düzeyde ayrıştıkları görülmektedir ($Chi^2 = 9,9, p < 0,05$). Bulgulara göre hırsızlığa uğramış apartman dairelerinde yaşayanlar hırsızlığa uğramış dairelere göre daha az oranda eş/çocuklarıyla ve aile büyükleriyle yaşarlarken daha fazla oranda akrabalarıyla yaşamaktadırlar.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Evden hırsızlık suçu tüm toplumlarda yaygın olarak görülen bir sorundur. Bu suç türünün ülkemizde de yaygın olduğunu gösteren veriler mevcuttur. Doğrudan ve dolaylı zararlarıyla geniş bir kitleyi etkileyen bu suç türünün önlenmesi için bu suça etki eden faktörlerin açığa çıkarılması ve anlaşılması önemlidir. Bu araştırmada bir apartman dairesini evden hırsızlık suçunun mağduru haline getiren faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu araştırmanın kuramsal çerçevesi özellikle bir mağduriyet teorisi olarak bilinen ve son yıllarda pek çok suç türünü açıklamadaki başarısıyla ön plana çıkan Rutin Aktiviteler Teorisi kullanılmıştır. Araştırmada; daha önceden evden hırsızlık suçunun mağduru olmuş 215 apartman dairesi ile bu suçun mağduru olmamış 222 apartman dairesi 12 farklı özellik açısından karşılaştırılmıştır.

Araştırmanın bulguları bu iki farklı türdeki apartman dairelerinin kattaki daire sayısı, aylık gelir, ikamet tipi, güvenlik görevlisi, zil paneli durumu ve evde yaşayanların kimlikleri özellikleri açısından birlerinden istatistikî olarak anlamlı derece farklılıklarını göstermiştir. Bir diğer deyişle, hırsızlığa uğramamış bir apartman dairesinin bu özellikler açısından hırsızlığa uğramış bir apartman dairesinden farklı olduğu tespit edilmiştir. Yine araştırmanın bulguları apartmandaki kat sayısı, evde yaşayanların sayısı, evde yaşanan yıl sayısı, sahiplik türü, güvenlik kamerası ve daire giriş kapısı tipi özellikleri açısından ise bu iki farklı türdeki apartman dairelerinin anlamlı derecede ayrışmadıklarını göstermiştir.

Araştırmanın bulguları daha açık ifade edilecek olursa; aylık geliri belirli bir düzeyin üzerinde olan bireylerin oturduğu apartman daireleri bu düzeyin altında aylık gelire sahip olan bireylerin oturduğu apartman dairelerinden daha fazla oranda evden hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır. Tek apartman bloğunda bulunan daireler site içerisinde yer alan dairelerden daha fazla oranda evden hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır. Bir katında iki ve daha az daire bulunan apartmanlar bir katında ikiden çok daire bulunan apartmanlardan daha fazla oranda hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır. Girişinde güvenlik görevlisi olmayan apartmanlardaki daireler güvenlik görevlisi olan apartmanlardaki dairelerden daha fazla oranda hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır. Girişlerinde görüntülü zil paneli bulunmayan apartmanlardaki daireler görüntülü zil paneli bulunan apartmanlardaki dairelerden daha fazla oranda hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır. Son olarak, içerisinde eş/çocuklarla ve aile büyükleriyle yaşanan apartman daireleri daha az oranda hırsızlık suçunun hedefi olmuşlardır.

Araştırmanın yukarıdaki bulguları RAT ile uyumludur. Teori, motive olmuş suçluların uygun hedefleri bulmaları ve koruyucuların yokluğunda suç işlediklerini ileri sürmektedir. Evden hırsızlık suçu açısından motive olmuş suçlular için aylık geliri yüksek olanların ikamet ettiği apartman dairelerinin daha uygun hedefler olduğu anlaşılabilir. Daha önce yapılmış araştırmalar da hırsızların şehirlerde taşınabilir ve değerli eşyaları barındıran uygun hedeflerin bulunduğu mahalleleri, alışveriş ve iş merkezlerini tercih ettiklerini göstermiştir (Günel ve Şahinalp, 2009; Karakaş, 2004; Rey vd., 2012; Tonkin vd., 2012; Topçuoğlu, 2013). Bu araştırmanın evden hırsızlık suçuna etkilerini tespit ikamet tipi, güvenlik görevlisi, zil paneli durumu ve evde yaşayanların kimlikleri değişkenleri ise RAT açısından koruyucular olarak tanımlanmaktadır. Site

içerisinde bulunan apartman daireleri hırsızlık suçuna karşı daha korunaklıdır. Sitelerin etrafı çoğu zaman duvarlarla çevrilidir. Site girişleri kontrollüdür ve insanları birbirlerini daha çok tanımaktadırlar. Tüm bu etkenler ise hırsızlık suçuna karşı birer koruyucu özelliğindedir. Bunu doğrular nitelikte; araştırmanın bulguları da girişinde güvenlik görevlisinin bulunduğu apartmanlar da daha az oranda hırsızlık suçu olduğunu göstermiştir. Zil panelinin görüntülü olması durumu da hırsızların kimliğini açığa çıkaracağından sesli olanlara göre çok daha iyi bir koruyucu niteliğindedir. Ayrıca, içerisinde eş ve çocukların ve aile büyüklerinin yaşadığı dairelerin boş ve korumasız kalma olasılığı daha az olduğundan hırsızlık suçuna karşı da korunmuş olacaktır. Önceki araştırmalar da hırsızların mağdurlarla yüz yüze gelmek istemediklerini, tanınmamaya çalıştıklarını, boş ve korumasız evleri tercih ettiklerini, alarm, kamera, bekçi, köpek gibi koruyucuların ise hırsızlık suçlarını azalttığını göstermişlerdir (Aksak ve Çalışkan, 2010; Chapman vd., 2012; Fattah, 1999; Hâkim vd., 2001; Wright, 1994).

Bu araştırmada hırsızlığa uğramış ve uğramamış apartman dairelerini ayırtmadığı tespit edilen faktörlere gelince; evde yaşayanların sayısının bir apartman dairesinin hırsızlık suçunun hedefi olmasını etkilemediği bulunmuştur. Bu bulgu RAT ile ve önceki bulgular ile uyumsuz gibi görünmektedir. Topçuoğlu (2013) evde yaşayanların sayısı arttıkça hırsızlık suçlarının azaldığını bulmuştur. Ancak RAT'a göre evde yaşayanların sayısı, bir koruyucu olmaları durumunda suçu engelleyici niteliktedir. Bir diğer deyişle, evde çok sayıda kişi yaşıyor olsa bile eğer bu kişiler evde kalmıyorlar ve evi korumasız bırakıyorlarsa bu ev hırsızlığa karşı korunmuş olmayacaktır. Örneğin, teoriye göre içerisinde beş üniversite öğrencisinin kaldığı ve gün içerisinde boş olan bir apartman dairesi içerisinde iki kişilik bir ailenin kaldığı ve kadının ev hanımı olduğu gündüz saatlerinde boş kalmayan bir apartman dairesine göre daha fazla olasılıkla hırsızlık suçunun hedefi olacaktır. Pek çok araştırma da bu yorumu doğrular nitelikte evlerin boş ve korumasız kaldığı zamanlarda hırsızlık suçunun işlendiğini tespit etmişlerdir (Arnold vd., 2005; Chapman vd., 2012; Gürbüz ve Hipp vd., 2004; Karabulut, 2008; Karakaş, 2004; Tseloni vd., 2004). Ayrıca bu araştırmanın yukarıda sunulan; evde yaşayanların kimliğinin evden hırsızlık suçunu etkileyen bir faktör olduğu bulgusu da bu yorumla uyumludur. Özetle, evde yaşayanların sayısının değil evde yaşayanların evde uzun süre kalan ve evi korumasız bırakmayan kimlik ve niteliklerinin hırsızlık suçunu önleyici etkisi olduğu söylenebilir.

Bu araştırmanın RAT ile uyumsuz bir diğer bulgusu apartmanlardaki güvenlik kameralarının evden hırsızlık suçu açısından bir etkisinin tespit edilememiş olmasıdır. Güvenlik kamerasının motive olmuş suçlular için hırsızlık hedefinin cazibesini azaltıcı bir etken olduğu varsayılmıştır. Bu araştırmada güvenlik kamerasının hırsızlığa uğramış ve uğramamış apartman daireleri açısından bir fark ortaya koyamamasının birkaç nedeni olabilir. Öncelikle hırsızlar apartman girişindeki kameraları fark etmemiş olabilirler. İkincisi bu kameralarının çoğu zaman arızalı yada fonksiyonel olmadığını öngörmüş olabilirler. Üçüncüsü, çoğu zaman apartmanların ortak bir gideri olduğu için sadece birkaç noktaya konulan bu kameraları hırsızların şapka, kapüşon vb. ile atlatması kolay olmuş olabilir. Dördüncüsü, hırsızlar kameraların çoğu kez konulduğu apartman giriş kapılarından değil de dairelerin pencere veya balkon kapılarından giriş yapmış olabilirler. Tüm bu nedenler apartmanlardaki güvenlik kamerasını hırsızlık suçundan caydıracak bir koruyucu olma niteliğinden uzaklaştırmış olabilir.

Benzer şekilde, daire giriş kapısının ahşap, çelik veya eski tipte demir kapı olmasının hırsızlığa uğramış ve uğramamış apartman dairelerini ayırtmadığı bulgusu da RAT ile uyumlu görünmemektedir. Teoriye göre daireye girilmesini zorlaştırıcı etkisi olan ve motive olmuş suçluyu caydırıcı bir etkiye sahip olduğu öngörülen ve bu nedenlerle daha iyi bir koruyucu özelliği olduğu varsayılan çelik kapıların en azından ahşap kapılı apartman dairelerine göre daha az hırsızlık suçunun hedefi olmaları beklenirdi. Wright (1994) da evden hırsızlıkları önlemek için çelik kapıların etkili olacağını belirtmiştir. Bu araştırmada bu beklenmedik bulgunun birkaç nedeni olabilir. Birincisi, hırsızlar kilit göbeği kırma, kapı kasasını mengineyle genişletme, tamamen kilitlenmemiş kapıları plastik kartlarla açma gibi teknikleri kullandıklarından çelik kapılar onlar için bir engel olmamış olabilir. İkincisi, ismi çelik kapı olsa bile pek çok çelik kapı istenilen koruyu niteliğe sahip olmadığı için hırsızları engellemiş olabilir. Üçüncüsü, hırsızlar dairelerin giriş kapılarından değil de pencerelerden veya balkon kapılarından giriş yapmış olabilirler. Tüm bu nedenlerle apartman dairelerini giriş kapılarının niteliği evden hırsızlık suçu için ayırtıcı bir etken olarak tespit edilememiş olabilir.

Yine araştırmanın bulgularına göre bir apartman dairesinde yaşanan yıl sayısının da hırsızlık suçunun hedefi olma açısından bir etkisi tespit edilememiştir. Hâlbuki RAT'a göre apartmanda yaşanan yıl sayısı arttıkça apartmanda yaşayanlar arasındaki tanışıklık ve sosyal ilişkiler artacağından bu kişilerin hırsızlık suçuna karşı koruyucu olma özellikleri de artıyor olması gerekirdi. Önceki araştırmalar da insanların birbirlerini daha az tanıdığı ve sosyal ilişkilerin zayıf olduğu bölgelerde daha çok suç işlendiğine vurgu yapmışlardır (Boyras ve Gülkıran, 2014; Deller ve Deller, 2012; Günel ve Şahinalp, 2009; Uğur, 2013). Araştırmanın literatürle

uyuşmayan bu bulgusunu şehirlerde sosyal ilişki ve bağların zayıflamasıyla açıklamak mümkündür. Şehirlerde insanların yıllarca aynı apartmanda yaşıyor olmalarına rağmen birbirlerini tanımadıkları, sosyal ilişki ve bağlar geliştirmedikleri bilinmektedir. Araştırmanın yapıldığı apartmanlarda da bu durum söz konusu ise uzun yıllar bir apartmanda yaşamış sakinler ile daha kısa süreli yaşamış sakinlerin aynı oranda hırsızlık suçunun hedefi olmaları doğal karşılanabilir.

Bu araştırmanın bulguları evden hırsızlık olaylarının azaltılmasında kullanılabilir. Bulgulara uygun olarak; apartman sakinlerine görüntülü zil paneli kullanmaları ve imkânları varsa bir güvenlik görevlisi tutmaları önerilebilir. Ayrıca, bir site içerisinde değil de tek bir apartman bloğunda oturanlar, bir katında iki ve daha az daire bulunan apartmanlarda oturanlar, gelir düzeyleri daha iyi olanlar ve gün içerisinde daireleri boş ve korumasız kalanlar evden hırsızlığın hedefi olmak açısından daha yüksek risk taşıdıklarından daha dikkatli olmaları ve daha ileri düzeyde tedbir almaları önerilebilir.

Günümüzde şehirlerin nüfusları giderek artmaktadır. Nüfus artışlarının her türdeki suçlarla beraber hırsızlık suçlarını artırma olasılığı da vardır (Boivin, 2013). Bu nedenle evden hırsızlık suçuna karşı alınacak tedbirlere öncelik ve ivedilik verilmesi gereklidir. Bu tedbirlerin alınmasına merkezi ve yerel yönetimler de destek olmalıdır. Çünkü evden hırsızlık suçlarının sızarak ve yayılarak yayıldığı bilindiğinden (Rey vd., 2012; TUİK, 2021) her bir apartman ve her bir daire için alınacak tedbir bir sonraki hırsızlığı da engellemiş olacaktır.

Bu çalışmada evden hırsızlık suçlarını etkileyen faktörler incelenmiş ve önemli bulgular elde edilmiştir. Ancak araştırmanın bazı kısıtları açısından bulgular dikkatle değerlendirilmelidir. Öncelikle bu çalışma tek bir şehirde ve bu şehrin tek bir ilçesinde yapılmıştır. Başka şehir ve ilçelerdeki araştırmalar farklı bulgular elde edebilir. Hırsızlığa uğramış apartman dairelerine ise son iki yıllık verilerden ulaşılmıştır. Önceki yılların kullanımı farklı sonuçlar verebilir. Ayrıca, karşılaştırma için kullanılan hırsızlığa uğramamış apartman daireleri olasılığa dayanmayan yöntemlerle belirlenmiştir. Rastgele (random) yapılan seçimler daha farklı bulgular sunabilir. Yurtdışında yapılan araştırmaların sayısı ile karşılaştırıldığında ülkemizde evden hırsızlık üzerine yapılmış araştırmaların sayısının yetersiz olduğu söylenebilir. Gelecekteki araştırmalar bu kısıtları da dikkate alarak evden hırsızlık suçuna etki eden faktörleri daha sıklıkla incelemelidirler.

KAYNAKÇA

- Aksak, P. ve Çalışkan, V. (2010). Çanakkale Kentinde Mala Karşı İşlenen Suçların Coğrafi Dağılım Özelliklerinin İncelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, 245 – 275.
- Arnold, R.; Keane, C. and Baron, S., (2005). Assessing risk of victimization through epidemiological concepts: An alternative analytic strategy applied to routine activities theory. *The Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 42, ss. 345-364.
- Baumer, E. P.; Wolff, K. T. and Arnio, A. N. (2012). A Multicity Neighborhood Analysis of Foreclosure and Crime. *Social Science Quarterly*, 577-601. DOI: 10.1111/j.1540-6237.2012.00888.x
- Bernburg, J. G. And Thorlindsson, T., (2001). Routine activities in social context: A closerlook at the role of opportunity in deviant behavior *JusticeQuarterly*, 18, 543-567.
- Boivin, R. (2013). On the Use of Crime Rates. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 263-277. doi:10.3138/cjccj.2012-E-06.
- Boyras, Z. ve Güllüoğlu, U., (2014). Suç Analizlerine Coğrafi Bir Yaklaşım Örneği Beydağı (Malatya) Karakolu Etki Alanı. *Journal Of World Of Turks*, 6(1), 61-86.
- Chapman, R.; Smith, L. L. and Bond, J W., (2012). An Investigation into the Differentiating Characteristics Between Car Key Burglars and Regular Burglars. *Journal of Forensic Science* 57(4), 939-945. doi: 10.1111/j.1556-4029.2012.02096.x
- Cohen, L. E. and Felson, M., (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44, 588-608.
- Daele, S. V. and Bernasco, W., (2012). Exploring Directional Consistency in Offending: The Case of Residential Burglary in The Hague. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, (9), 135–148. DOI: 10.1002/jip.1358.
- Delice, M. (2013). Şiddetin Keskin Yüzü: Bıçakla İşlenen Suçlar. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

- Deller, S. and Deller, M. (2012). Spatial Heterogeneity, Social Capital, and Rural Larceny and Burglary. *Rural Sociology*, 77(2), 225–253. DOI: 10.1111/j.1549-0831.2012.00076.x.
- Dolu, O., (2009). “Bir fırsat olarak suç: Sucun durumsal belirleyicileri, suç fırsatları ve Rutin Faaliyetler Teorisi”, *Polis Bilimleri Dergisi*, 11, 1-30.
- Emniyet Genel Müdürlüğü, (2009). Suç istatistikleri. http://www.egm.gov.tr/akkm/akkm_web/asayis.htm, (Erişim Tarihi: 24.02.2009).
- Fattah, E. A., (1999). Some reflections on crime prevention strategies in large metropolitan centers of the 21st century. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*, 7, 130–149.
- Felson, M. (1994). *Crime and Everyday Life*. Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press
- Fielding, M. and Jones V. (2012). Disrupting the optimal forager: predictive risk mapping and domestic burglars' education in Trafford, Greater Manchester. *International Journal of Police Science & Management*, 14(1), 30-41.
- Frank, R.; Brantingham, P. L. And Farrell, G. (2012). Estimating the True Rate of Repeat Victimization from Police Recorded Crime Data: A Study of Burglary in Metro Vancouver. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 481-494. doi:10.3138/cjccj.2011.E.48.
- Gaetz, S., (2004). Safe streets for whom? Homeless youth, social exclusion, and criminal victimization. *Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice*, 46, 423-455.
- Günel, V. ve Şahinalp, M. S., (2009). Şanlıurfa Şehrindeki Hırsızlık Suçlarının Mekânsal Analizi. *Polis Bilim Dergisi*, 11(1), 99-148.
- Gürbüz, M. ve Karabulut, M. (2008). Fatih Polis Merkez Amirliğinin (Adana) Sorumluluk Sahasında Çocuk Suçlarının CBS İle Haritalandırılması Ve Analizi. *Polis Bilim Dergisi*, 10(2), 51-78.
- Hakim, S.; Rengert, G. F. and Shachmurove, Y., (2001). Target search of burglars: A revised economic model. *Regional Science*, 80, 121–137.
- Hering, A. S. and Bair, S., (2014). Characterizing spatial and chronological target selection of serial offenders. *Journal of the Royal Statistical Society*, 63(1), 123–140.
- Hipp, J. R.; Bauer, D. J.; Curran, P. J. and Bollen, K. A., (2004). Crimes of opportunity or crimes of emotion? Testing two explanations of seasonal change on crime. *Social Forces*, 82, 1333-1372.
- Karakaş, E. (2004). Elazığ Şehrinde Hırsızlık Suç Dağılışı Ve Özellikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 19-37.
- Kunst, M. J. J., Rutten, S. and Knijf, E. (2013). Satisfaction with the Initial Police Response and Development of Posttraumatic Stress Disorder Symptoms in Victims of Domestic Burglary. *Journal of Traumatic Stress*, 26, 111–118.
- Nee, C.; White, M.; Woolford, K.; Pascu, T.; Barker, Leonand Wainwright, L., (2015). New methods for examining expertise in burglars in natural and simulated environments: preliminary findings. *Psychology, Crime & Law*, 21(5), 507–513. <http://dx.doi.org/10.1080/1068316X.2014.989849>.
- Pare, P. and Felson, R., (2014). Income inequality, poverty and crime across nations. *British Journal of Sociology*, 65(3), 434-458.
- Paternoster, R. and Bachman, R., (2001). *Explaining Criminals and Crime*. Roxbury Publishing Company, Los Angeles, CA.
- Rey, S. J., Mack, E. A. and Koschinsky, J., (2012). Exploratory Space–Time Analysis of Burglary Patterns. *J. Quant. Criminol* (2012) 28, 509–531. DOI 10.1007/s10940-011-9151-9.
- Rotton, J. and Cohn, E. G., (2003). Global warming and U.S. crime rates: an application of Routine Activity Theory. *Environment and Behavior*, 35, 802-825.
- Rountree, P. W. and Land, K. C., (2000). The generalizability of multilevel models of burglary victimization: a cross-city comparison. *Social Science Research*, 29, 284-305.
- Sevim, Y. ve Soyaslan, Y., (2009). Hırsızlık Suçu Faillerinin Sosyal, Kültürel Ve Ekonomik Özellikleri: Elazığ Örneği. *Polis Bilim Dergisi*, 11(3), 23-41.

- Tonkin, M., Santtila, P. and Bull, R. (2012). The linking of burglary crimes using offender behaviour: Testing research cross-nationally and exploring methodology. *Legal and Criminological Psychology*, 17, 276–293.
- Topçuoğlu, T., (2013). Understanding Regional Dispersion of Police_Recorded Crimes in Turkey from The Routine Activities Theory Perspective. *Journal of Police Sciences*, 15(3), 125-147.
- Tseloni, A.; Wittebrood, K.; Farrell, G. and Pease, K., (2004). Burglary Victimization in England and Wales, the United States and the Netherlands. *The British Journal of Criminology*, 44, 66-91.
- TÜİK (2016). Adalet İstatistikleri. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2018-30597>, (Erişim Tarihi: 08.05.2021).
- Uğur, A. (2013). Denizli Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçlarının Mekânsal Analizi. *Polis Bilim Dergisi*, 15(2), 1-37.
- Weatherburn, D. ve Grabosky, P., (1997). *Strategic Approaches to Property Crime Control*. Second National Outlook Symposium, Australian Institute of Criminology, Canberra.
- Weisel, D. L. (2002). Burglary of Single Family Houses. http://www.popcenter.org/problems/burglary_home/, (Erişim Tarihi: 05.03.2016).
- Wright R, and Decker, S. (1994). *Burglars on the job: Street life and residential break-ins*. Northeastern University Press, St. Louis.
- Yılmaz, A. ve Günayergün, S. (b.t.). Türkiye’de Şehir Asayiş Suçları: Dağılım ve Başlıca Özellikleri. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/170/170/ali%20yilmaz.doc, (Erişim Tarihi: 06.01.2016).